

Uroš PINTERIČ*

"CENTRAL EUROPE BEYOND DOUBLE ENLARGEMENT"

LETNA KONFERENCA CEPSA, VILNIUS, 9. - II. OKTOBER 2003

Evropska unija (EU) in NATO vse bolj postajata realnost tudi za države Srednje in Vzhodne Evrope. V tem duhu je izzvenela tudi tretja letna konferenca Central European Political Science Association (CEPSA) v prestolnici Litve, zadnje države, ki je pristopila v CEPSA. Tridnevna konferenca je obravnavala različne vidike sprememb, ki jih bo širitev EU in NATO prinesla državam Srednje in Vzhodne Evrope. Na konferenci je bilo predstavljenih 28 referatov, organiziranih v petih panelih. Prvi dan je, poleg uvodnih nagovorov predstavnikov CEPSA, lokalnih organizatorjev ter sponzorjev, potekalo splošno uvodno srečanje na temo vloge politične znanosti v Srednji Evropi. Častni gost, Hans-Dieter Klingemann (predsednik epsNET) je kritično ocenil razmere v politologiji, pri čemer pa je poudaril izjemen razvoj, predvsem v Sloveniji, katera ima, po njegovem mnenju, trenutno najboljše pogoje za nadaljnji razvoj politologije. Nato je sledila krajša predstavitev stanja politologije v različnih državah in bilo ugotovljeno, da v vseh primerih obstaja splošno pomanjkanje lastne identitete politologov ter razmeroma mačehovski odnos države do razvoja politične znanosti. Izjemo predstavlja predvsem Litva, kjer je do preboja politologije prišlo šele po letu 1990 in se, v primerjavi z drugimi državami, srečuje s pomanjkanjem ustreznega kadra, ki je precej iskan in razmeroma dobro plačan.

Drugi dan so potekali štirje različni paneli, od tega trije vzporedno. V dopoldanskem času so bili referati posvečeni analizi položaja držav Srednje Evrope po širitvi EU. V ospredje so bili problemi ob vstopanju posameznih držav v EU, ob teoretskem ozadju podpore demokraciji v posameznih državah Srednje Evrope. V popoldanskem času so sočasno potekale razprave o pomenu širitve NATO za države Srednje Evrope, vplivu vstopanja srednje- in vzhodnoevropskih držav v EU za javno upravo v teh državah ter o razlikah med moškimi in ženskimi vlogami poslanca/ poslanke v posameznih nacionalnih parlamentih. Tretji dan je bil posvečen regionalnemu in medregionalnemu sodelovanju po vstopu v EU. Popoldne so bile volitve v organe CEPSA in določitev delovnih prioritet za novo triletno obdobje.

Konferenca je postregla s precej kritičnim ocenjevanjem razmer v času pridruženja posameznih držav Evropski uniji. Izpostavljene so bile tako napake EU, kot tudi posameznih držav v času pristopnih pogajanj ter v času intenzivnih kampanj pred referendummi za vstop v EU. Veliko kritik je bilo izrečenih na slabo, neuskkljeno in občasno necelovito informiranje o dejanskih posledicah vstopa v

* Uroš Pinterič, univ. dipl. polit., podiplomski študent politologije na Fakulteti za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

EU. Problematika referendumov je bila ena ključnih točk razprave. Predstavniki različnih držav so poskušali ovrednotiti različne vidike ter prednosti in slabosti posameznih izvedenih referendumov, pri čemer je bil osrednji očitnik, da je bila predreferendumska kampanja prepogosto podobna marketinški akciji in ne politični kampanji. Sočasno se je postavilo tudi vprašanje alternativ vstopu v Evropsko unijo, ki pa je ostalo brez pravega odgovora. Naslednja pomembna ugotovitev je tudi ta, da predvsem udeleženci mlajše generacije, ki ne prihajajo iz držav Srednje in Vzhodne Evrope, pogosto zelo slabo poznajo preteklost teh držav in zato izpegljujejo sporne zaključke, ki ne odsevajo resnične situacije ter splošne in politične kulture tega območja, skozi katero bi bilo potrebno interpretirati pridobljene kvantitativne podatke. Za politologe držav Srednje in Vzhodne Evrope nikakor ne morejo biti sprejemljive ideje nekaterih švedskih doktorskih študentov, ki so precej nerodno ocenili države Srednje in Vzhodne Evrope kot še vedno nedemokratske in potrebne ustrezne demokratizacije ki jim jo bo zagotovil šele vstop v Evropsko unijo. Smotrnejše bi verjetno bilo govoriti o potrebi po dodatni liberalizaciji trgov, hkrati pa pogledati tudi nekatere primerjalne podatke za sedanje članice Evropske unije, kar bi "nedemokratičnost" posameznih držav precej relativiziralo.

Razprava o vplivu nadaljne širitve NATO je odkrila nekatere izkušnje, ki sta jih v nekaj letih sodelovanja v zavezništvu pridobili Poljska in Češka republika. Posebna pozornost je bila posvečena dominaciji ZDA, ki je z nekaterimi solističnimi akcijami, kot je bila invazija v Iraku spomladi 2003, močno zmanjšala verodostojnost zavezništva in ga spremenila v krinko za doseganje lastnih strateško-gospodarskih interesov. Prof. Wiatr je sedanje stanje zavezništva označil za kritično in opozoril na pomen aktivne vloge drugih članic, v prvi vrsti tudi držav Srednje in Vzhodne Evrope, kot protiutež ZDA, kar bi omogočilo nadaljnje delovanje NATO v skladu s svojim poslanstvom.

Poseben pomen je imela razprava o identiteti, ki je bolj ali manj prikrito zaznamovala celotno konferenco. Najprej je bilo izpostavljeno iskanje identitete politologov v državah Srednje in Vzhodne Evrope ter vloga različnih dejavnikov, ki zavirajo ali pospešujejo njeno nastajanje in razvoj. Razpravi o vključevanju v Evropsko unijo in NATO sta posredno ves čas opozarjali na potrebo po preoblikovanju identitetnih vzorcev novih držav članic in tudi njihovih državljanov; predvsem v smislu prilagajanja še večji konkurenčnosti, večanju socialnih razlik ter izgubljanju nekaterih prednosti, ki so jih zagotavljali pretekli politični sistemi in so jih bivše socialistične države ohranile tudi po spremembi političnega sistema. Zadnji dan je bil z vidika vprašanja identitete posvečen problematiki oblikovanja t. i. skupne evropske identitete, kar je v zadnjih letih vse pogostejša želja evropolitikov. V okviru te tematike je imela posebno vlogo razprava o identiteti in vlogi ter pomenu koaliranja med malimi državami v okviru Evropske unije. Razprava o elementih skupne evropske identitete je pripravljala do zaključkov, da so to zaenkrat zgolj želje, oprte na nekatere integrativne faktorje (evro, skupni gospodarski prostor,...) in da je do oblikovanja resnične skupne identitete, ki jo bi prevzeli vsi oziroma velika večina prebivalcev Evropske unije, še zelo dolga pot.

Za CEPISA je bilo letošnje letno srečanje prelomno, saj je bilo potrebno izvesti volitve v organe organizacije. Prve volitve v organe CEPISA po začetnem triletnem

obdobju so prinesle nekaj sprememb. Novi predsednik CEPESA za naslednje triletno obdobje je prof. Attila Agh, ki je nasledil Jerzya Wiatra, podpredsednik je prof. Andreas Pribersky, generalna sekretarka pa je postala Katarzyna Gilarek. Slovenski član izvršilnega odbora je prof. Drago Zajc s Fakultete za družbene vede, Univerze v Ljubljani.

Po izvolitvi novih organov je sledil sestanek, na katerem so bile dogovorjene smernice za nadaljnje delo. Naslednja letna konferenca bo predvidoma spomladi 2004 v Budimpešti in bo predvsem v znamenju evropskih volitev. Izvršilni odbor je soglasno uradno podprl kandidaturo Budimpešte za organizacijo konference IPSA leta 2009. Izpostavljena je bila tudi problematika mednarodnega povezovanja doktorskih študentov in njihovega medsebojnega sodelovanja v okviru CEPESA, pa tudi konsenz o potrebi po nadaljnjem razvoju CEPESA in širjenju lastnega vpliva v razvoju politologije na tem področju ter posledično boljši prepoznavnosti profila politologa v državni in civilnodružbeni sferi.